ואלו קשרים פרק חמשה עשר שבת

קיטרא דקיטרי בזממא. לעזה מרוכה שמכיסין בטבעת אסור לכתחילה לקושרה שם מפני שפעמים שמניח שם שבוע או שבועיים וקושר ומתיר ראש האחד שנתון ביתד או בעמוד שאסור בו האנקה והגמל: **פרסי דסי.** שתי פתחים היינו אותן לשונות והויין זו למעלה וזו למטה זו לימין וזו לשמאל ואם אינה מתרת אלא האחד יכולה לפושטה ולעושה בדוחק: **מהו דתימא חדא מיניהו בטולי מבטיל לה.** ותיהוי קשר של קיימא וכיון דלא ידעי הי מיניהו תרוויהו ליתסרו קא משמע לן: **פשיטא.** דהא כל יומי סריא לה: **דרויחא.** לא דחקתו ברלאשה אלא קושרתו ברוח שיכולה לחולצה מרלאשה כשהיא קשורה: **מהו דתימא מישלף שלפא לה.** מרלאשה הכי והוה לה קשר של קיימא: **חייסה על שערה.** שמא תוליא בדוחק ותינתק שערה. ודפסקינא נמי אינא לשנויי הכ"ג מהו דתימא מתמא ליה דרך רגלה ויוצאה קמ"ל דלא עבדה הכי משום לגיעותא: **בדאושכפי.** נקשר שהאושכף עושה כשתוחב הרלועה במנעל קושר קשר מתוכו שלא מוכל לצאת והוא קיים לעולם: **בדרכנן.** כשקושרים שביב רגליים אין קושרין בדוחק שפעמים שחולו כשהוא קשור ונועלו כשהוא קשור ומיהו קשר של קיימא לא הוי שכשעת הטיט מתירין אותו וקושרין אותו בדוחק שלא ידבק בטיט וישמט מרגליו: **בדבני מחוזא.** שהם רחבי לבב ומקפידים על לבושיהן ונעליהן להיות מכוונין וקושרין אותו בדוחק וצריך להתירו ערבית: **בדטייעי דקטרי אושכפי.** בסנדלים של ישמעאלים קומרים שהאושכפים קושרים בהן הרלועות בקשר קבוע: **בדחומרתא דקטרי אינהו.** אלו סנדלים של שחר אנשים שאין רלועות קבועות בהן ע"י אומן אלא הם עצמן קושרין אותם בחומרתא בעצמה וקושרין ומתירין ופעמים שמתקיים שבת או חדש: **דגפקי כי חרי.** וצריך כל אחד ואחד לקשור לפי רגלו הלכך בכל יום קושרו ומתירו: **כה"ג.** שאני מתירו עכשיו ונועל בני ושבת היתה: **השתא פעור אכל אסור הוה קשיא לי.** אמאי אסור: **מ"ט.** קשיא לך: **א"ל משום דכחול נמי.** אני מתירו בכל יום וקושרו התיעוק לפי רגלו: **אי הכי מוסר לכתפילה.** ומעיקרא סבר דלא רגיל למעבד הכי וקטרא דאושכפי הוה שרגיל להיות קבוע: **איפסיק רלועה דסנדליה.** ונפל הסנדל מרגלו שע"י הרלועה הוא עומד. שהסנדל פתוח מעל גביו ולדליו של עץ או של עור שלוק וקשה והרלועות נקשרות על גב הרגל ומעמידות אותו: **שקול נמי לה דחזו למאכל בהמה.** דרלאי לטלטול: **וכרוך.** במקום הרלועה ונועלו עד שתכנס: **אביי הוה קאי קמיה דרב יוסף.** בתלר: **שבקיה.** במקום שנפל מרגלך ולא תטלנו בידך להצניעו: **ומ"ש מדר' ירמיה.** דשרא ליה ר' אבהו לנועלו ע"י גמי: **הכא.** בכרמלית כגון בקעה לא הוה מיעטר: **והא מנא הוא.** ואמאי אסור לטלטלו והא עדיין תורת מנעל עליו: **דאי בעינא הפיכנא מימין לשמאל.** שהסנדל יש לו שתי תרסיות והן של עור מקום קביעות הרלועות אחת מבחוץ ואחת מבפנים בין שני רגליים כעין שיש למנעלים שלנו וכשנפסק הפימני ראוי הוא לתקנו ואע"ג שתיקונו ניכר וגנאי הוא מיהו לגד פנים לא מיתחזי וכשנפסקה הרלועה אינו הגון שוב לתקנו. והך דאביי מיהוה איפסיק משום הכי אמריה רב יוסף אפילו לטלטלו וא"ל אביי והא אמרי מנא הוא דהפיכנא ליה לרגל האחרת ומגלגת החילוה פנימית: **א"ל מדקא מתרץ רבי יוחנן.** למילתיה דר"י לקמן ומפרש לה: **ש"מ הלכה כר"י.** שול"א בלע"ז שאתה פרסות הרגל: **עסור.** דתו לא מתקני ליה וא"נ מתקני ליה חדוש הוא והשתא מיהא בטיל ליה: (ב) **עמא.** לא פרסה טומאה מעליו דאכתי מנא הוא ואפילו נפסקה החילוה דאי בעי מפיץ ליה מימין לשמאל ומגלגת חילוה נעשית פנימית: **ואמר עולא גרסי': אליבא דמאן.** מהני תנאי א"ר יוחנן דמאי דסבירא ליה לענין טומאה ס"ל לענין טלטול שבת אבל לענין חלילה מודה לבר פלוגתיה: **אילימא לרבנן.** אשמעינן רבי יוחנן דכי היכי דלענין טומאה משוי ליה מנא לענין שבת נמי מנא הוא אבל לחלילה לאו מנא הוא ואינו כשר לחלילה והא אנן תנן חלה בסנדל של שמאל בימין שהחלילה ברגל ימיני ואם נעל בו סנדל שמאל וחלצה כשר ואי נפסקה חילוה דסנדל של שמאל ולאשמעינן דבחלילה מודה ר"י דמנא הוא כגון שנפסקה חילוה של שמאל דופו לימין וחולץ וכתמנן של שמאל בימין חלילה כשירה: **אימר דאמרינן חלילה כשירה.** היכא דלא בעשוי לו מנא הוא: **הכא דעשוי לו מנא הוא.** דהא ר"י לענין טומאה ושבת לאו מנא משוי ליה: **אימא וכן לחלילה.** כדמפרש ואזיל ואשמעינן דכי אמרינן חלילה כו' ואלינא דרבנן לא מלינן לאוקמיה

אימור דאמרי' חליצתה כשרה היכא דלמילתיה מנא הוא. והא דלא מוקיס לה אלינא דרבנן אבל לא לחלילה משום דלמילתיה דהייטו כשמאל לאו מנא הוא הייטו טעמא משום דכיון דמנא הוא לדידהו לשבת ולטומאה אף על גב דלמילתיה לאו מנא הוא כשר הוא לחלילה כיון דשל שמאל בימין חלילתה כשרה אבל לר' יהודה דלמילתיה לאו מנא הוא ולמידי אחרינא נמי לאו מנא הוא מסתבר דלאו מנא הוא לחלילה:

סנדל

קיטרא דקטרי בזממא וקיטרא דקטרי באיסטרידא חיובא הוא דליכא הא איסורא איכא ויש שמותרין לכתחילה ומאי ניהו קושרת מפתחי חלוקה: מפתח חלוקה: פשיטא לא צריכא דאית ליה תרי דשי מהו דתימא חדא מיניהו בטולי מבטיל קא משמע לן: וחוטי סבכה: פשיטא לא צריכא דרויחא לה מהו דתימא מישלף שלפא לה קא משמע לן דאשה חסה על שערה ומישרא שריא לה: ורצועות מנעל וסנדל: איתמר התיר רצועות מנעל וסנדל תני חדא חייב חטאת ותניא אידך פטור אבל אסור ותניא אידך מותר לכתחילה קשיא מנעל אמנעל קשיא סנדל אסנדל מנעל אמנעל לא קשיא הא דקתני חייב חטאת בדאושכפי פטור אבל אסנדל לא קשיא הא דקתני אסור בדרבנן מותר לכתחילה בדבני מחוזא סנדל אסנדל לא קשיא הא דקתני חייב חטאת בדטייעי דקטרי אושכפי פטור אבל אסור בדחומרתא דקטרי אינהו מותר לכתחילה בסנדל דנפקי ביה בי תרי כדרב יהודה דרב יהודה אחוה דרב סלא חסידא הוה ליה ההוא זוגא דסנדלי זמנין דנפיק ביה איהו זימנין נפיק ביה ינוקיה אתא לקמיה דאביי א"ל כה"ג מאי א"ל חייב חטאת א"ל השתא פטור אבל אסור קא קשיא לי חייב חטאת קאמרת לי מאי טעמא א"ל משום דבחול נמי זימנין נפיקנא ביה אנא זימנין נפיק ביה ינוקא א"ל אי הכי מותר לכתחילה [א]רבי ירמיה הוה קאזיל בתריה דר' אבהו בכרמלית איפסיק (ג) רצועה דסנדליה אמר ליה מאי ניעבד לה א"ל שקול גמי לה דחזי למאכל בהמה וכרוך עילויה אביי [ב]הוה קאי קמיה דרב יוסף איפסיק ליה רצועה אמר ליה מאי איעביד ליה א"ל שבקיה מאי שנא מדרבי ירמיה [ג]התם לא מינטר הכא מינטר והא מנא הוא דאי בעינא הפיכנא ליה מימין לשמאל א"ל מדקמתרץ רבי יוחנן אליבא דרבי יהודה [ד]ש"מ הלכה כרבי יהודה מאי היא [ה]דתניא [ו]סנדל שנפסקו שתי אזניו או שתי תרסיותיו או שניטל כל הכף שלו טהור אחת מאזניו או אחת מתרסיותיו [ז]או שניטל רוב הכף שלו טמא ר' יהודה אומר נפסקה פנימית טמא החיצונה טהור ואמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן במחלוקת לענין טומאה כך מחלוקת לענין שבת אבל לא לענין חליצה והוינן בה [ר' יוחנן] אליבא דמאן אילימא אליבא דרבנן מדלענין טומאה מנא הוי לענין שבת נמי מנא הוי אבל לא לחליצה דלאו מנא הוא [ח]והתנן [ט]חלצה של שמאל בימין חליצתה כשרה ואלא אליבא דרבי יהודה [י]מדלענין טומאה לאו מנא הוא לענין שבת נמי לאו מנא הוא אבל לא לחליצה דמנא הוא אימר דאמרי' חלצה של שמאל בימין חליצת' כשרה היכא דלמילתי' מנא הוא הכא למילתיה לאו מנא הוא דהא אמר ר' יהודה נפסקה החיצונה טהור אלמא לאו מנא הוא לעולם אליבא דר' יהודה אימא וכן לחליצה והא קמשמע לן דכי אמרינן חלצה של שמאל בשל ימין חליצתה כשרה היכא דלמילתיה

מתורת כלי לגמרי, ולענין שבת ולענין טומאה מודה ליה ר' יוחנן לר' יהודה וסבר לה כותיה, אבל לא לחליצה דסבר ר' יוחנן לחליצה כלי כשר הוא, ומדתנן חלצה בשל שמאל בימין חליצתה כשירה. ודחינן אימור דאמור רבנן חלצה בשל שמאל בימין דהאי [נמי] כיון דחזי למאכל בהמה הוה ליה דבר הניטל בשבת כמו כסר או תינוק, ושרי לאתויי אחות [פחות] מד' אמות כר' יצחק. דאמר מוליכו אחות אחות מד' אמות. ולא תימא כיס בלבד שרו ליה דאדם [נ"א: מפני שאדם] בהול על מכונו. ואי לא שרית ליה אתי לאתוייה ד' אמות בר"ה, אלא [אפי'] כל דבר שצריך לו מדתנן המוציא תפילין מכניסן זוג זוג ובשעת הסכנה מנסן והולך לו, בר"א בסכנת נרים, אבל בסכנת לסטין מוליכן פחות פחות מד' אמות. הת"מ בדוכתא דלא מינטר, אבל בדוכתא דמינטר לישבקיה בדוכתא, כרב יוסף. ואע"ג דא"ל אביי אי בעינא אפיכנא ליה, לא חיישינן ליה. יש רבנן דהוו מפרשי מעיקרא, דגיח ליה להתירו ונח ליה נמי לאידך להתירו, הלכך [שרי להתירו] לכתחילה. הא דר' ירמיה דאיפסיק ליה רצועה דסנדליה, וא"ל ר' אבהו שקול נמי לה דחזי למאכל בהמה וכרוך עליה ראחייה. קי"ל דהאי נמי לח (דא"ל) [קאמר ליה] כי היכי דאיתכשר לתנוח בשבת, דמאי [נמי] כיון דחזי למאכל בהמה הוה ליה דבר הניטל בשבת כמו כסר או תינוק, ושרי לאתויי אחות [פחות] מד' אמות

מסורת הש"ס

(א) גיר' התוס' מתניתא כב. ד"ה ומפסקה אבי קא אזיל מתר רב ישקב, ב) תוספתא דכלים ב"ב פ"ב, ג) יומא קא., ד) ולקמן קכג.).

הגהות הב"ח

(א) גמ' רבי ירמיה בי איפסיק ליה רצועה: (ב) רש"י ד"ה שמא לא נ"ל קודם ד"ה שיכול דמי לא:

רבינו חננאל

קטרא דקטרי בזממא ודקטרי באיסטרידא חיובא איכא. ליכא איסורא מיהא איכא. אבל מפתחי חלוק אע"פ דאית ליה תרתי דשי. כי היכי דאית השתא למני. שרי למקטרינהו לתרוייהו ולא אמרינן דחדא מיניהו בטולי בטולה אלא תרוייהו שרי למיקטרינהו. פר' פסיקא, חגרה, כדמתרגמינן (שמות ב:) ותחת חגורה נקפה (ואתרא דהוו אסרן פסקיא), והוא המיין של נשים. פר' סבכה, וקאיה [נ"א: וקאמה] כלשון ערבי. שרי למקטר בהגרי חוטי שערה דמשרה הוא דשריה ליה ולא (שיפה להו מעעוף) [שלפה להו מישלף]. רצועות מנעל וסנדל אית בהו ג' בבי. קיטרי דקטרי [לה] אושכפי לההיא רצועה במנעל עצמה. המתירה חייב חטאת. והני רצועות הנמשכות כנגוד של מנעל. שקושרין אותו על הרגל ועל השוק אותר שנעליין המנעל, הגך מותר לכתחילה לקשרן ולהתירן, (וזהו דבני מחוזא. (וזן) [וכן] נמי קשר חיצון של רצועות שהוא למעלה מן השוק ומן הרגל, אם מעיקרא קשרן לשום כך הרצען, קשר של קיימא, שכשנועל ההוא מנעל מכניס רגליו באותן הרצועות ואינו מתירן כל עיקר, ההוא נמי [אם] (ה)מתירו חייב עליו חטאת. אבל זה הקשר החיצון שלא קשרו האומן, אלא כל אדם קושרו כי היכי דניחא ליה מרווח או צר, (אר) כגון מפאני דרבנן שכל אחד מעמידו על חפצו. כד רוח (למיסם) [למיהב] ולמישלף בניחותא. כגון זה המתירו פטור, שהרי מעשה הדיוט הוא. אבל אסור להתירו לכתחילה (דהוא) [דהא] קא מוקים ליה על תצאו וקשרו כמין קשר של קיימא. לפי שאין דעתו להתירו ולשנותו. ומפאני דבני מחוזא דעבידן להתירן ולקשרן בכל זמן דכד בעי למרהט שיר ליה וקמיע (נ"א: וקמיטן) ליה, וכד בעי לסגויי בניחותא כי הילוכן דרבנן מרפי ליה, כי הא גוונא מותר להתירו לכתחילה. וסנדל כי הלין אנפין אית ביה. סנדל דטייעי כגון קצת תאי דקרו ליה השתא תאסומא, דעבירי ליה לפי מידת אסתוראא דכרעיה. וקבר ליה קיטורא מעליא. אם התירו חייב חטאת. ודחומרתא. פר' מכנפין כולהי רצועות ומעיילין בחומרתא דכד בעי מעיין והדר קטיר מאבראי דחומרתא, וכד בעי מרווח, כגון תאי פטור אבל אסור. וסנדל המוכן לשנים דחומרתא דכד בעי תאי לפסיעיה מרווח ליה, וכד בעי אתרינא לפסיעיה קמיט ליה. ודאי הני לא קטרי (ליה) קשר של קיימא ונח ליה לאידך להתירו. הלכך [שרי להתירו] לכתחילה. הא דר' ירמיה דאיפסיק ליה רצועה דסנדליה, וא"ל ר' אבהו שקול נמי לה דחזי למאכל בהמה וכרוך עליה ראחייה. קי"ל דהאי נמי לח (דא"ל) [קאמר ליה] כי היכי דאיתכשר לתנוח בשבת, דמאי [נמי] כיון דחזי למאכל בהמה הוה ליה דבר הניטל בשבת כמו כסר או תינוק, ושרי לאתויי אחות [פחות] מד' אמות כר' יצחק. דאמר מוליכו אחות אחות מד' אמות. ולא תימא כיס בלבד שרו ליה דאדם [נ"א: מפני שאדם] בהול על מכונו. ואי לא שרית ליה אתי לאתוייה ד' אמות בר"ה, אלא [אפי'] כל דבר שצריך לו מדתנן המוציא תפילין מכניסן זוג זוג ובשעת הסכנה מנסן והולך לו, בר"א בסכנת נרים, אבל בסכנת לסטין מוליכן פחות פחות מד' אמות. הת"מ בדוכתא דלא מינטר, אבל בדוכתא דמינטר לישבקיה בדוכתא, כרב יוסף. ואע"ג דא"ל אביי אי בעינא אפיכנא ליה, לא חיישינן ליה. יש רבנן דהוו מפרשי

עין משפט נר מצוה

ה א ב ג מיי' פ"י מהלי' שבת הלכה ד' סמג לאוין סה טושע"ע א"ח סי' שא סעיף טו:
ו ד ה מיי' פ"ז מהלכות כלים הלכה יב יג וסכ"ד הלכה ד':
ז ו מיי' פ"ד מהלי' יבום הלכה יט סמג עשין סה טושע"ע אה"ע סי' קסט סעיף כב בהג"ה:

לעזי רש"י

שול"א. סוליה.

רבינו חננאל (המשך)

אפיכנא ליה מימין לשמאל, וכיון דאפיכנא ליה הויא לה רצועה דאיסקיפא (וסרוגא דפיש לבראי ומיהדק קליל) ומסתגי ליה. ואנן לא קא מתחזי לנא היכי הוי הכין, אלא הפוך מקום עקיבו לראשו ואחזו באצבעותיו, ואמר ליה כיון דמסגינא ביה אע"פ בהיפוך כלי הוא אמאי אסור לטלטוליה, ואמר ליה רב יוסף מדמתרץ ר' יוחנן אליבא דר' יהודה דכד מפסיק סנדל אע"ג דאפשר להפוכיה לאו מנא הוא, ש"מ דהלכתא כר' יהודה. מאי דר' יהודה דתניא סנדל שנפסקה אחת מאזנא או אחת מתרסיותיו או שניטל כל הכף טמא. ב' אזניו או ב' תרסיותיו או שניטל רוב הכף טהור. ר' יהודה אומר נפסקה הפנימית טמא, החיצונה טהור. פירוש קסבר ר' יהודה אע"פ שלא נפסקה אלא האחן החיצונה של סנדל בלבד, נפיק ליה מתורת כלי וטהור. ות"ק סבר אם נפסק אחת מאזניו או אחת מתרסיותיו עדיין כלי הוא, אינו יוצא שחיקן, ולר' יהודה כיון שנפסק האחן החיצונה כבר יצא מתורת כלי וטהור הוא. ואע"פ שיכול להסבו לזה הסנדל ברגלו האחרת ולשום האחן החיצונה פנימה, וקסתרץ ר' יוחנן אליבא דר' יהודה דאמר עולא ואיתימא רבה בר בר חנא אמר ר' יוחנן, במחלוקת לטומאה כך מחלוקת לענין שבת אבל לא לחליצה. פר' כל דהוא כלי לקבל טומאה, גם הוא כלי לענין בשבת, וכל שיצא מתורת כלי לענין טומאה, אף יצא מתורת כלי לענין שבת ואינו ניטל, ומשום הכי אצריכה רב יוסף למישבקיה ודלא לטלטוליה בשבת. והיכי מתרץ דר' יוחנן אליבא דר' יהודה דקתני ר' יוחנן אבל לא לחליצה, והוי בה רבא אליבא דמאן קאמר ר' יוחנן אבל לא לחליצה, אילימא אליבא [דרבנן] דסברי בפסיקת אחן אחת לא נפיק מתורת כלי, ואמר ר' יוחנן כי לא נפיק מתורת כלי אליבא דרבנן לא לענין טומאה ולא לענין שבת, אבל לענין חליצה אינו כשר ולאו ככלי הוא. והא לדברי הכל אם נפסקה האחן הפנימית כלי גמור הוא, ואי מיפסקא החיצונה מהיקר ליה לסנדל ומשוי ליה פנימה. ותנינן בהדיא לענין חליצה דאי אפיך לסנדל של שמאל בימין וחלץ כשר, דתנן חלצה בשל שמאל בימין חליצתה כשרה. אלא כי קאמר ר' יוחנן אבל לא לחליצה אליבא דר' יהודה דסבר בפסיקת אחן החיצונה יצא

מתורת כלי לגמרי, ולענין שבת ולענין טומאה מודה ליה ר' יוחנן לר' יהודה וסבר לה כותיה, אבל לא לחליצה דסבר ר' יוחנן לחליצה כלי כשר הוא, ומדתנן חלצה בשל שמאל בימין חליצתה כשירה. ודחינן אימור דאמור רבנן חלצה בשל שמאל בימין דהאי [נמי] כיון דחזי למאכל בהמה הוה ליה דבר הניטל בשבת כמו כסר או תינוק, ושרי לאתויי אחות [פחות] מד' אמות כר' יצחק. דאמר מוליכו אחות אחות מד' אמות. ולא תימא כיס בלבד שרו ליה דאדם [נ"א: מפני שאדם] בהול על מכונו. ואי לא שרית ליה אתי לאתוייה ד' אמות בר"ה, אלא [אפי'] כל דבר שצריך לו מדתנן המוציא תפילין מכניסן זוג זוג ובשעת הסכנה מנסן והולך לו, בר"א בסכנת נרים, אבל בסכנת לסטין מוליכן פחות פחות מד' אמות. הת"מ בדוכתא דלא מינטר, אבל בדוכתא דמינטר לישבקיה בדוכתא, כרב יוסף. ואע"ג דא"ל אביי אי בעינא אפיכנא ליה, לא חיישינן ליה. יש רבנן דהוו מפרשי

בעניין שבת ובטומאה, ואליבא דרבי יהודה דאמר בפסיקת אחן החיצונה בלבד הוא יוצא מתורת כלי.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com